

แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียน
จากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

**Management Guideline Organizing School Activities and Strengthen
Life Protect Students from Threats in the Service Area of Uttaradit
Primary Educational Service Area Office 2**

เอกลักษณ์ พิมพรอด,

วจี ปัญญาใส และ บุญมัน ธนาศุภวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Ekkalak Pimrod,

Vajee Panyasai and Boonmun Thanasupawat

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ekka8415@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและประเภทของภัยคุกคาม 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต 3) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เลือกแบบเจาะจง กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 50 คน กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้สอน จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท คือ แบบสอบถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างในรูปแบบอิสระ และแบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่ามีประเภทของภัยคุกคามที่เกิดขึ้น 10 ประเภท และมีแนวทางการบริหารกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ในแต่ละประเภท ที่มีการสร้างเครือข่ายระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามบทบาทของแต่ละภาคส่วน เพื่อป้องกัน

นักเรียนจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้น การตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมทั้ง
บทบาทของโรงเรียนและหน่วยงานภาคีเครือข่ายอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ : กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต; ภัยคุกคาม; การสร้างเครือข่าย

Abstracts

The purposes of this research were to investigate the condition of problems and types of threats, to study the administration guidelines for life skills activities and examine the feasibility and appropriateness in order to protect students from threats in schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 2. The samples used in the research were divided into 3 groups selected by specific type. : Group 1, consisting of 50 directors and teachers of educational opportunity extension schools; Group 2, consisting of 4 directors of model schools with empirical work of student support system and teachers; Group 3, consisting of 15 experts. Three types of research instruments were used in this study: Open Ended Questions, in-depth interviews, semi a semi-structured interview, as well as feasibility and appropriateness scales. Data were analyzed using content analysis.

The results of this study revealed that there were 10 types of threats and administration guidelines for life skills activities to protect students from the threats of schools in the service area under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 2 in each category. These guidelines have been implemented by creating a network between schools, parents, communities and related agencies to jointly carry out activities according to the roles of each sector in order to protect students from potential threats. Examination of the feasibility and appropriateness of activities for both the school's roles and the network partners were at the highest level.

Keywords : Life Skills Promoting Activities; Threats; Networking

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ใน มาตราที่ 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไป
เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ
วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563 : 46) ได้กล่าวถึงสภาพสังคมโลกในยุคโลกาภิ
วัตน์ เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกที่ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการ
ศึกษา จำต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตให้สอดคล้อง และเกิดความปลอดภัยในชีวิตรู้เท่าทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงดังกล่าว การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังได้กล่าวถึงว่า สถานศึกษาเป็นสถานที่ ที่ได้แก่นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่
ของแต่ละวันในการศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษา มีความใกล้ชิดเป็นอย่างมาก สถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึง
ผลประโยชน์สูงสุดของนักเรียนเป็นหลัก เพื่อสร้างความไว้วางใจให้ผู้ปกครองให้เกิดต่อสถานศึกษา ต้องมี

กระบวนการและการจัดการ ให้เด็กนักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีความครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งการเพิ่มการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม สถานศึกษาต้องบูรณาการความรู้ และการพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความพร้อมทั้งกับสังคมปัจจุบัน และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศโดยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียน และแก้วิกฤติทางสังคม ต้องจัดระบบงาน และกิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม และความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน เพื่อการได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง และดูแล โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ก่อเกิดความปลอดภัยกับเด็กนักเรียนอย่างแท้จริง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างเป็นสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่ดี อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

เรณู สุขารมณ (2563 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า พบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่มีจำนวนมากขึ้นและมีความหลากหลายมากขึ้น จากเดิมที่ปัญหามีเพียง 5-6 ประเด็น กระจุกตัวอยู่บนสาเหตุที่เชื่อมโยงกับความยากจน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กกลายเป็นเด็กเร่ร่อน เด็กยากจน เด็กนอกระบบโรงเรียน เด็กขาดสารอาหาร ต้องรับภาระในการหาเลี้ยงชีพครอบครัว เกิดปัญหาการใช้แรงงานเด็กและโสเภณีเด็ก ความยากจนยังคงเป็นปัจจัยหนึ่งก่อให้เกิดปัญหา ในขณะที่ปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยีและความเป็นเมือง ส่งผลให้พ่อแม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกน้อยลง สร้างความซับซ้อนของปัญหาเพิ่มมากขึ้น เช่น การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เด็กติดยาเสพติด ติดเกมส์ ทารกถูกทอดทิ้ง ปัญหาความรุนแรง เป็นต้น ปัจจุบันเด็กเข้าสู่วงจรของปัญหามักหาทางออกจากวงจรปัญหาได้ยาก เกิดปัญหาเด็กกระทำผิดซ้ำ และเติบโตไปพร้อมกับการกระทำรุนแรง เด็กที่เข้าสู่วงจรปัญหาไม่ได้เป็นเพียงเหยื่อของการกระทำผิดเท่านั้น แต่ในหลายปัญหาพบว่าเด็กเป็นผู้กระทำความผิด ปัญหาด้านสวัสดิภาพและสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่เด็กไทยต้องเผชิญ เด็กไทยจำนวนไม่น้อยที่ขาดการคุ้มครองสิทธิ ยังมีเด็กด้อยโอกาสและเด็กในภาวะยากลำบากอีกจำนวนมาก เช่น เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กยากจน เด็กชนกลุ่มน้อย และเด็กที่ถูกนำไปขายบริการทางเพศ เป็นต้น สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวมีมากขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและความซับซ้อนของปัญหา ซึ่งในสังคมมักมองว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาส่วนตัว เป็นเรื่องภายในครอบครัว คนนอกไม่ควรเข้าไปยุ่ง ทำให้เด็กจำนวนมากถูกระทำรุนแรงซ้ำซากและเป็นเวลายาวนาน และยังกล่าวอีกว่า ปัญหาด้านบุคลิกภาพและจริยธรรม เช่น เด็กมีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ บริโภควัตถุนิยม รักสนุก มีความหย่อนยานทางคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาที่เด็กต้องเผชิญและเกี่ยวข้องมีความผันแปรไปตามช่วงวัย

ดังนั้น จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนในสังคมไทยปัจจุบันที่ทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อน การศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาที่ถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นต่อสวัสดิภาพของเด็กนักเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการร่วมกันของทุกภาคส่วน และโรงเรียนเป็นสถานที่ ที่นักเรียนใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียนในแต่ละวัน อีกทั้งการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน การปลูกฝังกระบวนการคิดผ่านกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะชีวิต ในการป้องกันตัวเองจากปัญหาที่ถือได้ว่าเป็นภัยคุกคาม จึงเป็นสิ่งที่ยังคงคาดหวัง ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ที่มีเขตพื้นที่บริการครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำป่าด อำเภอปากท่า และอำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความแตกต่างกันในภูมิประเทศ ภาษา และวัฒนธรรม จึงมีสภาพปัญหาที่คุกคามนักเรียนในรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนั้น การมีแนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมที่สามารถหลอมรวมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันบนความแตกต่างที่เกิดขึ้น ย่อมเป็นเครื่องชี้้นำให้เกิด การดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและประเภทภัยคุกคามในโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2
- 2) เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2
- 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

ระเบียบการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เลือกแบบเจาะจง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีจำนวนทั้งหมด 25 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 50 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบที่มีผลงานเชิงประจักษ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้สอน จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท คือ

2.1 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question)

มีลักษณะเป็นข้อความ ที่ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบสภาพปัญหา ประเภทของภัยคุกคาม และแนวทางการจัดกิจกรรมที่ป้องกันปัญหาและภัยคุกคาม ในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 ที่เลือกแบบเจาะจง โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 50 คน

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in – depth interview) แบบกึ่งโครงสร้างในรูปแบบอิสระ (semi – structured interview in a free format)

มีลักษณะเป็นบทสัมภาษณ์ ที่ได้ระบุประเภทของสภาพปัญหาและภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน และข้อความปลายเปิด เพื่อสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคาม และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในโรงเรียนต้นแบบการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมที่ได้จากการวิเคราะห์ผล จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม

มีลักษณะเป็นข้อความของแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็นบทบาทของโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรม

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ในแบบสอบถามผ่านการหาค่า IOC และ Try out ก่อนที่จะนำมาใช้เก็บข้อมูล

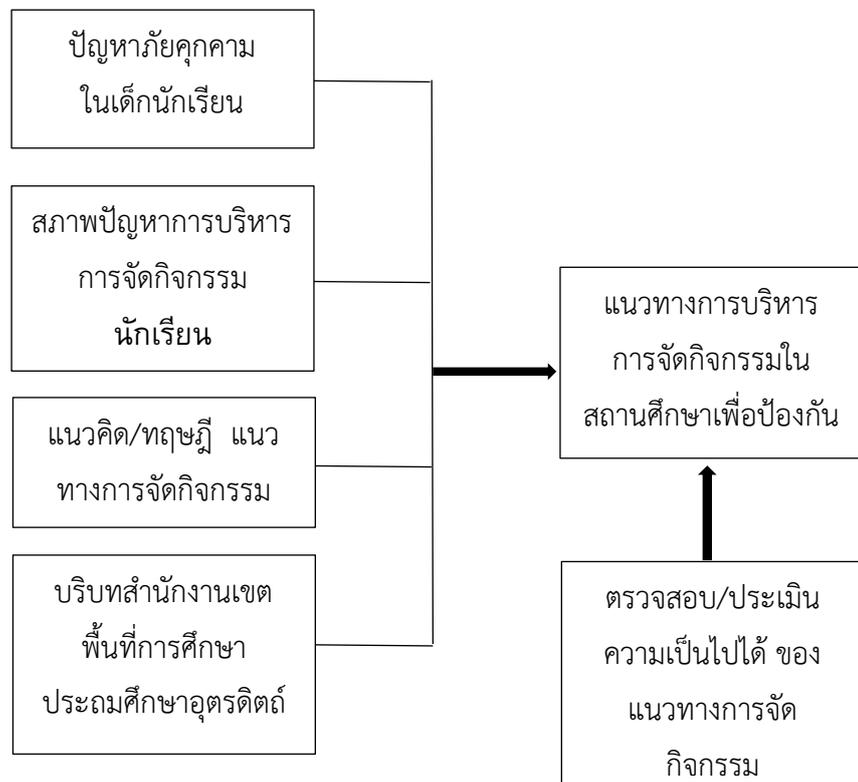
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และประเภทของภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 และแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา โดยการสอบถามข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยนำ

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 หลังจากนั้นศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาสรุปและพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคาม ตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสม ของแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ประเภทของภัยคุกคามในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ดังนี้

1) อุบัติเหตุนอก/ในสถานศึกษา ประกอบด้วย อุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์, อุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ จากการหกล้มหรือลื่นล้ม, อุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา 2) การกลั่นแกล้งรังแก (Bully) ประกอบด้วย นักเรียนรุ่นพี่แกล้งรุ่นน้องระหว่างชั้นเรียนหรือในชั้นเรียน, ใช้วาจาล้อปมด้อยของเพื่อน เช่น ปัญหาครอบครัว ชื่อบิดา มารดา, ต่ำทอด้วยคำหยาบคายหรือกระทบกระเทือนจิตใจ, การทะเลาะเบาะแว้งแย่งสิ่งของกัน 3) เด็กนักเรียนติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน ประกอบด้วย เล่นเกมกลางคืน นอนดึก ขาดเรียนบ่อย, ติดเกมส์ไม่สนใจการเรียน ใช้เงินเกินความจำเป็น, ติดเกมส์ในโทรศัพท์มือถือ, เล่นพนันออนไลน์และมีการชักชวนเพื่อนนักเรียนเล่น 4) ยาเสพติด ประกอบด้วย สุ่มตรวจปัสสาวะพบสารเสพติด และนำตัวสู่กระบวนการบำบัด, สูบบุหรี่ในที่ลับสายตา/ดื่มสุรา ของมีเงินมา, ในชุมชนมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด 5) ถูกทอดทิ้ง ปล่อยปละ ละเลย ประกอบด้วย ผู้ปกครองติดการพนัน ไม่ดูแลเอาใจใส่บุตร, ผู้ปกครองต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาดูแลบุตร, นักเรียนแต่งตัวไม่เรียบร้อยมาโรงเรียน เสื้อและรองเท้าไม่ได้รีด 6) ภัยพิบัติ ประกอบด้วย ภาวะน้ำท่วม น้ำหลาก ในฤดูฝน, น้ำป่าไหลหลาก ส่งผลให้บ้านพักนักเรียนพังเสียหาย 7) ตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมเสี่ยง 8) ภาวะจิตเวช ประกอบด้วยนักเรียนพิเศษ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ แต่มีครูพี่เลี้ยงเด็กพิเศษ และแพทย์ดูแล 9) โรคติดต่อในสถานศึกษา ประกอบด้วย โรคอีสุกอีใส, โรคไข้หวัด ในโรงเรียน 10) ความรุนแรง ประกอบด้วย การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาเกินความเป็นจริง/ที่จะเป็น เช่น การชกต่อยรุ่นน้องจนสลบ

บทสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ได้กล่าวถึงประเภทของภัยคุกคามในบริบทที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ของโรงเรียนต้นแบบ ที่มีประเภทของภัยคุกคามนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่กระบวนการสร้างภาคีเครือข่ายที่เหมาะสม จะมีความแตกต่างกันตามบริบทของสถานที่ตั้งของโรงเรียนแต่ละแห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 และบทสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จึงได้แนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท

2. แนวทางการบริหารจัดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ในแต่ละประเภทของภัยคุกคามในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ดังนี้

1. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทอุบัติเหตุบนท้องถนน/ในสถานศึกษา โรงเรียนจัดกิจกรรม/โครงการ ให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยจราจร และการใช้รถใช้ถนน จัดทำป้าย หรือสัญลักษณ์แจ้งเตือนภายในโรงเรียน ตำรวจจราจรในพื้นที่ เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์บนท้องถนน ป้ายแจ้งเตือน และวินัยจราจร สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และป้ายสัญลักษณ์แจ้งเตือนภายในโรงเรียน ชุมชน เฝ้าระวัง และสอดส่องดูแลบุตรหลานรวมทั้ง สถานที่เสี่ยงต่างๆ ที่อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุ

2. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) โรงเรียนจัดกิจกรรมโฮมรูม ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม การอบรมสั่งสอนให้ความรู้ จัดโครงการ/กิจกรรมเสริมคุณธรรม และนำเสนอต่างๆ สะท้อนคิด นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลงพื้นที่เพื่อประเมินสถานการณ์ และให้คำแนะนำ นักจิตวิทยาประจำโรงพยาบาลประเมินและส่งต่อการรักษา ผู้ปกครองเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือบุตรหลาน โดยการเพิ่มความเอาใจใส่ และแสดงออกถึงความรักและความอบอุ่น ให้มากยิ่งขึ้น

3. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน โรงเรียนสอดแทรกความรู้ ปลูกฝังข้อดี ข้อเสีย ของการติดเกมส์ /สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน และเพิ่มการดูแลอย่างใกล้ชิด ในเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลงพื้นที่เพื่อประเมินสถานการณ์ และให้คำแนะนำ ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ และติดตามดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด ชุมชนร่วมเฝ้าระวังและสังเกตการณ์ หากเกิดลักษณะที่เด็กนักเรียนจับกลุ่ม หรือ มีพฤติกรรมแยกตัวออกจากสังคม ควรแจ้งโรงเรียนหรือผู้ปกครอง เพื่อดำเนินการในส่วนเกี่ยวข้อง

4. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทยาเสพติด โรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด, ลูกเสือต้านยาเสพติด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข และมีมาตรการเพื่อสร้างการคุ้มกันอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมภายใต้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 5 ด้าน คือ สร้างภูมิคุ้มกัน, ค้นหา, รักษา, เฝ้าระวัง, บริหารจัดการ บทบาทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดกิจกรรมค้นหาผู้เสพ/ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยกระบวนการสุ่มตรวจปัสสาวะเด็กนักเรียนในสถานศึกษา ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ และติดตามดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด ชุมชนและหน่วยงานอื่น เช่น ฝ่ายปกครองอำเภอ ทหาร ตำรวจ สาธารณสุขอำเภอ ร่วมกิจกรรมค้นหาผู้เสพ/ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยกระบวนการสุ่มตรวจ

ปัสสาวะเด็กนักเรียนในสถานศึกษา ชุมชนสอดส่องดูแลและเฝ้าระวังเยาวชน ในสถานที่สุ่มเสี่ยง หรือ การรวมตัวกันของเด็กและเยาวชน

5. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน **classroom Meeting** และใช้กระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รู้จักนักเรียนรายบุคคล โดยการเยี่ยมบ้าน และคัดกรองนักเรียน ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ บุตรหลาน และแสดงความรักความอบอุ่นให้มากยิ่งขึ้น ชุมชนช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรม และให้ความช่วยเหลือ หรือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือ บ้านพักเด็กและครอบครัว หรือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ลงพื้นที่เพื่อประเมินสถานการณ์ และหากต้องอยู่ในการคุ้มครองช่วยเหลือ นำข้อมูลเข้าระบบของหน่วยงาน

6. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภัยพิบัติ โรงเรียนจัดโครงการอบรมให้ความรู้ และรณรงค์ป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสถานศึกษาพร้อมทั้งซ้อมแผนให้สอดคล้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด และติดตั้งอุปกรณ์การป้องกันชุดดับเพลิงหรือเครื่องเตือนภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อได้รับแจ้งเตือนจากวิทยุสื่อสาร หรือแจ้งเตือนเกี่ยวกับสภาพอากาศตามฤดูกาล รีบแจ้งโรงเรียนเพื่อเตรียมป้องกันและรับมือกับภัยพิบัติ ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้การช่วยเหลือในยามที่เกิดภัยพิบัติ

7. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทตั้งครกในวัยเรียน โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ผ่านระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน/โครงการวัยรุ่นวัยใสไม่ท้องก่อนวัยอันควร สอดแทรกความรู้ทางเพศ การเจริญเติบโต และความปลอดภัยทางเพศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนนักเรียน และกำหนดมาตรการในการเฝ้าระวัง เด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ที่อาจมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ บุตรหลาน แสดงความรักความอบอุ่นให้มากยิ่งขึ้น และคอยสังเกตพฤติกรรม อย่างใกล้ชิดเพื่อเฝ้าระวัง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล/หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีวิทยากรให้ความรู้กิจกรรมวัยรุ่นวัยใสไม่ท้องก่อนวัยอันควร ดำรวจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนร่วมเฝ้าระวัง โดยมีชั้นของความลับเพื่อป้องกันสิทธิเด็กนักเรียนตามกฎหมาย

8. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภาวะจิตเวช โรงเรียนดำเนินการโดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาวะจิตเวช เมื่อตรวจสอบพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงติดต่อแพทย์หรือนักจิตวิทยาเพื่อประเมินอาการและส่งต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการเด็กพิเศษโดยมีผู้รับผิดชอบชัดเจนด้านสุขภาพจิตเพื่อดูแลนักเรียนรายบุคคล และใช้เครื่องมือประเมิน/วัดสุขภาพจิตของนักเรียน ตามความเหมาะสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภายหลังจาก

ทราบผลการคัดกรองจากโรงเรียน นักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลงพื้นที่เพื่อประเมินสถานการณ์ และส่งต่อ หรือจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ตามความเหมาะสม นักจิตวิทยาโรงพยาบาลประจำอำเภอ ทำการรักษาตามลักษณะอาการ ชุมชนให้ความรักความเอ็นดู ไม่ซ้ำเติม และปฏิบัติกับเด็กนักเรียนที่มีภาวะจิตเวช อย่างเหมาะสม

9. แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทโรคติดต่อในสถานศึกษา โรงเรียนสอดแทรกในบทเรียนการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้นักเรียนมีการป้องกันตนเอง การจัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยภายในโรงเรียน และติดตามผลเฝ้าระวังการระบาด และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ผู้ปกครองเพิ่มความเอาใจใส่ บุตรหลาน เฝ้าระวัง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ชุมชนเฝ้าระวัง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ โดยปฏิบัติตามแนวทางป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอย่างเคร่งครัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/โรงพยาบาลประจำอำเภอ/สาธารณสุขอำเภอ เป็นวิทยากรเพื่ออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัย

10. แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทความรุนแรง โรงเรียนสอดแทรกความรู้ในบทเรียน/กิจกรรมหน้าเสาธง และตักเตือนนักเรียนที่กระทำความผิดทันทีที่พบการกระทำ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากความรุนแรง การจัดการกิจกรรมตำรวจพบนักเรียน และจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการคุณธรรมจริยธรรม การคิดวิเคราะห์ ยับยั้งชั่งใจ และทักษะการควบคุมอารมณ์ ชุมชนเฝ้าระวัง และป้องกัน ร่วมกันดูแลความปลอดภัยจุดเสี่ยงต่างๆ และติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนเมื่อประสบเหตุ ตำรวจเป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้ เพื่อให้ทราบถึงโทษของการกระทำความรุนแรง และบทลงโทษทางกฎหมาย

3. ความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 แต่ละประเภท ความเป็นไปได้และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทั้งบทบาทของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัญหาและประเภทภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่รุนแรงมากที่สุดคือ ประเภทอุบัติเหตุนอก/ในสถานศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะของ

อุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์ อุบัติเหตุเล็กๆ น้อยๆ จากการหกล้มหรือลื่นล้ม รวมไปถึงอุบัติเหตุจากการเล่นกีฬา ลักษณะอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เป็นเหตุที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน ตั้งแต่การเดินทางมาโรงเรียน การทำกิจกรรมในโรงเรียน รวมถึงความระมัดระวังตัวของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน ถือว่าเป็นภัยที่คุกคามนักเรียนได้อย่างง่ายดาย ซึ่งสารานุกรมไทยฉบับเยาวชน ได้กล่าวว่าอุบัติเหตุในโรงเรียนส่วนใหญ่เกิดจากการพลัดตกหกล้มจากการวิ่งซุกซน หรือการเล่นกีฬาทำให้เกิดบาดแผล กระดูกหัก ข้อเคลื่อน บางสาเหตุเกิดบาดแผลจากของมีคม เช่น ใช้ใบมีดโกนเหลาดินสอ ทำให้มีบาดมือ บางสาเหตุเกิดจากสิ่งปลูกสร้าง และเครื่องใช้ของโรงเรียนบกร่อง สีก่อรอนขาดการซ่อมแซมเอาใจใส่ โรงเรียนบางแห่งไม่มีสนามเด็กเล่น จำนวนครูดูแลนักเรียนไม่ได้สัดส่วนเพียงพอ ไม่มีการวางแผนป้องกันอุบัติเหตุไว้ล่วงหน้า หรือบางครั้งเด็กนักเรียนต่างวัยกันเรียน และเล่นอยู่ในบริเวณเดียวกัน อาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ เพราะเด็กเล็กมีประสบการณ์น้อยกว่าเด็กโต และเทศบาลเมืองกันตัง (2560 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า กลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี มีอัตราการไม่สวมหมวกนิรภัยในผู้ขับขี่และโดยสารรถจักรยานยนต์สูงถึงร้อยละ 90.1 – 97.4 แสดงให้เห็นว่าเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นอนาคตของชาติ ยังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการป้องกันตัวเองขณะขับขี่ ดังนั้น สภาพภัยคุกคามในประเภทอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น จึงเกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์ และอุบัติเหตุจากสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

2. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ในจำนวน 10 ประเภทที่เป็นภัยคุกคามนักเรียน เป็นประเด็นที่น่าสนใจ และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้จริงในโรงเรียน ดังนี้

2.1 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทอุบัติเหตุบน/ในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทอุบัติเหตุบน/ในสถานศึกษา คือ การอบรมให้ความรู้ในการใช้รถใช้ถนนอันตรัยจากการใช้รถใช้ถนน การเข้าใจกฎจราจร รับผิดชอบการขับขี่ปลอดภัยสวมหมวกนิรภัย จึงเป็นกิจกรรมที่สามารถลดปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ (2562 : ออนไลน์) ซึ่งได้กล่าวว่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เริ่มหลักสูตรการส่งเสริมวินัยจราจรไว้ในสถานศึกษาทุกระดับ เป็นหลักสูตรเดียวในประเทศไทย หากทำสำเร็จก็สามารถเป็นจังหวัดแบบอย่าง นักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับมีวินัยจราจร ทำให้เกิดความปลอดภัยจากอุบัติเหตุทางถนน หลักสูตรดังกล่าวสามารถสอดแทรกการเรียนการสอนได้ทุกสถานการณ์

2.2 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อให้ครูและผู้ปกครองช่วยกันดูแลนักเรียนเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก และการว่ากล่าวตักเตือนอบรมสั่งสอน ซึ่งจาก

การศึกษาของ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ (2561 : 84) ครูมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสร้างวัฒนธรรมในห้องเรียน มีการศึกษาพบว่า ครูที่แสดงออกว่าพยายามช่วยเหลือและจัดการไม่ให้เกิดการรังแกกันในห้องเรียนมีส่วนช่วยสำคัญ ในขณะที่ครูที่เพิกเฉยหรือไม่แสดงท่าทีเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่ถูกรังแก เป็นการส่งเสริมการรังแกกันในทางอ้อม ดังนั้น การสร้างความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันของครู นักเรียน และผู้ปกครอง จึงเป็นแนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) ได้

2.3 แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน คือ การสอดแทรกความรู้ปลูกฝังข้อดีข้อเสียของการติดเกมหรือสื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์และการเล่นพนัน และการมีครูและผู้ปกครองติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งจากการศึกษาทางวิจัยของ ขวัญจิต เพ็งแป้น (2560 : 1-3) ได้กล่าวไว้ว่า การติดเกมออนไลน์ส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย สมอ่งและเซาว์ปัญญา รวมทั้งครอบครัวและสังคม ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างใกล้ชิดเพื่อเป็นเกราะป้องกันการติดเกมออนไลน์ส่วน เด็กที่มีพฤติกรรมติดเกมออนไลน์แล้ว ครอบครัวต้องเข้มแข็ง ให้ความเวลาที่มีคุณภาพกับเด็ก และหาทางแก้ไขร่วมกัน จึงมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการให้ความใส่ใจในตัวเด็กนักเรียนมากขึ้นด้วยความรักความอบอุ่น และเพิ่มการสอดแทรกความรู้ ปลูกฝังข้อดีข้อเสียของการติดเกมส์/สื่อออนไลน์ที่ไม่พึงประสงค์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/เล่นพนัน

2.4 แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทยาเสพติด จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทยาเสพติด คือ การจัดการจัดกิจกรรมกีฬาต้านภัยยาเสพติด, ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ หนังสือพิมพ์เชียงใหม่ (2563 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงเหนือ อำเภอป่าฝาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดกิจกรรมกีฬาต้านภัยยาเสพติดและส่งเสริมสุขภาพ เพื่อดึงเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด และมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง และสอดคล้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะเคียน (2564 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและอันตรายของสิ่งเสพติดให้กับนักเรียน จัดให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนให้เพียงพอและสนับสนุนให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างๆและสอนให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.5 แนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทเด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง คือ การ

ประชุมผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งการศึกษาบทความของ ครูเชิงราย (2562 : ออนไลน์) พบว่า ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียนจำเป็นต้องมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลและช่วยเหลือ ครูรู้จักเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้าน การคัดกรอง การป้องกัน การแก้ปัญหา การให้คำปรึกษา และการส่งเสริม พัฒนาเด็กนักเรียนด้านความสามารถและทักษะ คุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ และมีภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิตของเด็กนักเรียน ดังนั้น เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม และสามารถอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัย ควรร่วมมือกันทุกฝ่าย ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญและร่วมมือกันการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

2.6 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภัยพิบัติ จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภัยพิบัติ คือ การจัดโครงการรณรงค์ป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ **Thai safe schools (2564 : online)** ได้กล่าวว่า เป้าหมายของการลดความเสี่ยงภัยพิบัติในสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรทางการศึกษา ครูและนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ความเสี่ยงภัยของตนโดยเฉพาะภัยในพื้นที่สามารถวางมาตรการและวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถดูแลรักษาโครงสร้างและกลไกพื้นฐานให้ปลอดภัยเพื่อลดผลกระทบจากภัยธรรมชาตินั้นๆ และหากประสบภัยพิบัติจากธรรมชาติ ก็สามารถฟื้นตัวได้ด้วยแนวทางและทรัพยากรที่มีในระยะเวลาที่เหมาะสม

2.7 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทตั้งครรภ์ในวัยเรียน จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทตั้งครรภ์ในวัยเรียน คือ การอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ผ่านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน/โครงการวัยรุ่นวัยใสไม่ท้องก่อนวัยอันควรโดยใช้วิทยากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล/หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และการสอดแทรกความรู้ทางเพศ การเจริญเติบโต และความปลอดภัยทางเพศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน สอดคล้องกับ ยุวดี งอมสงัด, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์ (2562 : 37-51) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมวัยรุ่นหญิงที่อยู่ในวัยเรียนให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ ควรเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อ การคุมกำเนิดควบคู่กับการสร้างเสริมทักษะการสื่อสารระหว่างพ่อแม่และวัยรุ่นหญิงเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.8 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภาวะจิตเวช ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทภาวะจิตเวช คือ การใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาวะจิตเวช เพื่อตรวจสอบนักเรียนหากพบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงติดต่อกับแพทย์หรือนักจิตวิทยาเพื่อประเมินอาการและส่งต่อ สอดคล้องกับ พันธุ์ภา กิตติรัตนไพบูลย์ และปัทมพร ศิลปะกิจ (2560 : 56) กล่าวว่า การป้องกันที่ได้ผลต้องการความ

ร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ **Effective prevention requires intersectoral linkages** การป้องกันโรคจิตเวชและการส่งเสริมสุขภาพจิตจะต้องเป็นส่วนหนึ่งที่บูรณาการในนโยบายสาธารณสุขและการส่งเสริม สุขภาพระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพจิตควรบูรณาการเข้ากับนโยบายสาธารณะผ่านกิจกรรม ของหน่วยงานภาครัฐที่แตกต่างกัน เช่น หน่วยงานที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย สวัสดิการสังคม การจ้างงาน การศึกษา ยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะช่วยสร้างประโยชน์ให้กับทุกฝ่าย (win-win situations) ในภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งประโยชน์ ด้านสุขภาพสังคมและเศรษฐกิจ

2.9 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทโรคติดต่อในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทโรคติดต่อในสถานศึกษา คือ การสอดแทรกในบทเรียนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้นักเรียนมีการป้องกันตนเอง ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลของ โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย (2562 : ออนไลน์) ได้กำหนดแนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน มาตรการ 1. การให้ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน 2. การวางแผนการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและบริเวณโดยรอบโรงเรียน เพื่อให้มี สถานที่โปร่ง โล่ง อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย 3. การจัดกิจกรรมสนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียนและชุมชนโดยรอบ 4. การเฝ้าระวังการเจ็บป่วยของเด็กนักเรียน 5. การติดตามและประเมินผล

2.10 แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทความรุนแรง ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามประเภทความรุนแรง คือ การสอดแทรกความรู้ในบทเรียน/กิจกรรมหน้าเสาธง และตักเตือนนักเรียนที่กระทำความผิดทันทีที่พบการกระทำ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากความรุนแรง ซึ่งจากการศึกษา หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก (2562 : ออนไลน์) พบว่า เยาวชนที่ชอบกลั่นแกล้งเพื่อนหรือใช้ความรุนแรงพบว่าส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ถูกรุ้กระทำมาก่อน ขณะที่เด็กที่ถูกกระทำเมื่อโดนกระตุ้นจนเกิดความกดดันมากๆ ก็มีการตอบสนองออกมาด้วยวิธีการรุนแรงที่สูงขึ้นไป ซึ่งระยะสั้นส่งผลเสียต่อการเรียนต่อ สุขภาพจิตและในระยะยาวอาจมีผลต่อการปรับตัวในสังคมนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคม รวมทั้งจะกระทำรุนแรงต่อผู้อื่นต่อไปอีก ดังนั้นสังคมครอบครัวเป็นพื้นฐานแรกที่ต้องใส่ใจเยาวชนและเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต โรงเรียนต้องสอดแทรกความรู้ในบทเรียน หรือสอดแทรกความรู้ในกิจกรรมหน้าเสาธง พร้อมทั้งเฝ้าระวังตักเตือนทันทีที่พบพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. การบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ให้กับนักเรียน ควรพัฒนาการบริหารจัดการจัดกิจกรรม โดยเน้นกระบวนการสร้างเครือข่ายอย่างหลากหลาย มีวิธีการดูแล ดำรง รักษาภาคีเครือข่าย รวมทั้งสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย ในการ จัดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น การเป็นวิทยากรให้ความรู้จากตำรวจ นักจิตวิทยา แพทย์ หรือนัก สังคมสงเคราะห์ การเฝ้าระวังร่วมกันของชุมชน และการให้ความรักความอบอุ่น เพิ่มความใส่ใจให้กับเด็ก นักเรียนโดยผู้ปกครอง เพื่อยกระดับบทบาทในการพัฒนานักเรียนร่วมกัน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำแนวทางการบริหารการจัดการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคาม ในแต่ละประเภทจากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ในการวางนโยบายหรือ มาตรการด้านการป้องกันภัยคุกคามกับผู้เรียนให้มีความปลอดภัย หรือสร้างหลักสูตรเพื่อใช้ในการฝึกอบรม สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน อย่าง เหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลก

2. ควรมีการวิจัยเชิงประเมินผล และติดตามผลการนำรูปแบบ ของแนวทางการบริหารการจัดการ จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันนักเรียนจากภัยคุกคามไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานใน การวางแผนในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความปลอดภัย จากภัยคุกคามให้กับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

ขวัญจิต เพ็งแป้น. (2560). การป้องกันปัญหาภาวะสุขภาพของเด็กติดเกมออนไลน์. *Journal of Ratchathani Innovative Health Sciences*. 1 (1), 16-32.

คม ชัด ลึก. (2562). แก้ปัญหารุนแรงในโรงเรียน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.komchadluek.net/news/scoop/405441>

ครูเชียงราย. (2562). เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.kruchiangrai.net/2019/10/01/>

เชียงใหม่นิวส์. (2563). กีฬาต้านภัยยาเสพติด อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/1258964/>

- เทศบาลเมืองกันตัง. (2560). โครงการวิจัยเรียน...วัยใส ชักชี่ปลอดภัย รั้ววินัยจราจร ปี 2560. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://localfund.happynetwork.org/project/8397/finalreport>
- พันจันภา กิตติรัตนไพบูลย์, ป. ศ. (2560). *การป้องกันโรคจิตเวช : มาตรการและทางเลือกนโยบายที่มีประสิทธิผล*. เชียงใหม่: หจก.วนิดาการพิมพ์.
- ยุวดี งอมสงัด, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนวัยรุ่นหญิงจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*. 14 (2), 37-51.
- เรณู สุขารมณ. (2563). สถานการณ์ปัญหาเด็กและความเปราะบาง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: [16/06/2564https://researchcafe.org/synthesis-of-knowledge-on-social-protections-for-children/](https://researchcafe.org/synthesis-of-knowledge-on-social-protections-for-children/)
- โรงเรียนปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย. (2564). แนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียนโรงเรียนปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.prc.ac.th/index.php>
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2561). *คู่มือปฏิบัติสำหรับการดำเนินการป้องกันและจัดการการรังแกกันในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปียอนด์ พับลิชชิง จำกัด.
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2562). จังหวัดเพชรบูรณ์ บรรจุหลักสูตรการส่งเสริมวินัยจราจรในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อปลูกฝังนักเรียน นักศึกษา ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดลดอุบัติเหตุอย่างจริงจัง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG191216162306583>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะเคียน. (2564). การป้องกันปัญหายาเสพติด. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: http://bangtakean.go.th/public/news/data/detail/news_id/62/menu/132